

YEREL YÖNETİM İHALELERİ

Hülya Yeşilgöz

1. Kamu İhale Kurumu (KİK) İstatistiklerine İlişkin Genel Bilgi

Bu makale, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun uygulanmasına uygun olarak ihaleleri yapan idarelerce Kamu İhale Kurumuna (KİK) gönderilen İhale İstatistik Bilgileri baz alınarak kaleme alınmıştır. İhalelere ilişkin istatistiki bilgilere, KİK'nun <http://www.kik.gov.tr> internet adresinden ulaşılmıştır.

KİK İstatistikleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun uygulanmasına ilişkin olarak hazırlanan ve yürürlüğe giren uygulama yönetmeliklerinde bulunan ve ihaleleri yapan idareler tarafından düzenlenip KİK'e gönderilen İhale İstatistik Bilgi Formundaki verilerden hareketle düzenlenmiş, derlenmiş ve sonuçlandırılmıştır.

KİK'na gelen veriler, ana konular itibariyle ihaleleri yapan idareler, ihalelerin şekli ve sözleşmelerin kapsamı doğrultusunda sınıflandırılmıştır. İdarelerce, mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin yapılan ihale harcamaları, ihale türlerine ve doğrudan temin yoluyla yapılan alımlara göre sınıflandırmıştır. İhaleleri gerçekleştiren idarelerin türü çok fazla olduğundan, İhaleleri yapan İdarelerin sınıflandırması kurumsal bazda yapılmış olup, yapılan ihaleler idarelerin bağlı olduğu bakanlıklar ve kurumlara göre tasniflenmiştir. Buna göre, ihaleleri gerçekleştiren idarelerin kurumsal sınıflandırılması şöyledir:

Tablo1: İhaleleri Gerçekleştiren Kurumların Sınıflandırılması:

Kurumlar
Sağlık Bak.
MEB
Yerel Yönetimler
MSB
ÇSGB
Yükseköğretim Kurumları
KİT, Fonlar, Bağımsız Büt. Kur.
İçişleri Bak.
Bayındırlık ve İsk. Bak.
Ulaştırma Bak.
Başbakanlık
Tarım ve Köyişleri Bak.
Enerji ve Tabii Kay. Bak.
Çevre ve Orman Bak.
Adalet Bak.
Maliye Bak.
Sanayi ve Ticaret Bak.
Vakıflar
Kültür ve Turizm Bak.
TBMM

Dışişleri Bak.
Yargıtay
Danıştay
Sayıştay
Cumhurbaşkanlığı
TOPLAM KURUM SAYISI: 26

İhaleler usulüne göre, Açık İhale, Belli İstekler Arasında ve Pazarlık Usulüne göre sınıflandırılmıştır.

Gerçekleşen ihalelerin finansmanın bütçelere göre gruplandırılması, dört ana kaynak türü dikkate alınarak yapılmış olup bunlar Genel Bütçe, Katma Bütçe, Döner Sermaye ve Diğer (bağımsız ve özel bütçeler, işletme bütçesi, fon, pansiyon bütçesi vb) olarak tanımlanmıştır.

İhalelerin yüklenici türlerine göre gruplandırılmasında, altı adet yüklenici türü dikkate alınmış olup bunlar Anonim Şirket, Limited Şirket, Gerçek Kişi, Ortak Girişim, Yabancı ve Diğerleri (Kolektif Şirket, Komandit Şirket, Adi Komandit Şirket, Kooperatifler) gibi olarak tanımlanmıştır.

İhalelerin bölgelere göre dağılımı, yedi coğrafi bölge (Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu Bölgesi) göz önünde bulundurularak yapılmıştır.

2. 2003 Yılında Gerçekleştirilen İhaleler

2.1. Genel Durum

KİK'na gelen bilgilere göre, 2003 yılında (01/01/2003 – 31/01/2004 tarihleri arasındaki 12 aylık dönemi kapsamaktadır) idarelerin gerçekleştirdiği İhalelere ilişkin veriler şöyledir.

Anılan Kanunun yürürlüğe girdiği 01.01.2003 tarihinden sonra söz konusu Kanun kapsamında ihalesi ve sözleşmesi yapılarak 31.01.2004 tarihine kadar KİK'na gelen veriler bazındaki değerlendirmeye göre; İhale

Türlerine ve Doğrudan temin yoluyla yapılan alımlara göre, Kanun kapsamındaki idareler tarafından, mal ve hizmet alımları ile yapım işleri için yapılan harcamaların tutarı 2003 yılında 5.6 katrilyon TL. civarında gerçekleşmiştir.

Bu dönemde incelemesi yapılan 35.578 adet ihalenin toplam sözleşme bedeli 4.619 trilyon TL. olarak gerçekleşmiştir. İhalelerin 23.749 adeti (% 67) – 2.548 trilyon TL. (% 55) mal alımı, 7.329 adedi (% 21) – 1.160 trilyon TL. (% 25) hizmet alımı ve 4.382 adedi (% 12) – 899 trilyon TL. (%19) yapım işi olduğu tespit edilmiştir.

İhalelerin toplam tutarları bazında sözleşme bedelinin, yaklaşık maliyetin % 81 oranında sonuçlandığı, İhale türlerine göre bu oranın mal alımlarında % 81, hizmet alımlarında % 91 ve yapım işi ihalelerinde % 69 düzeyinde olduğu hesaplanmıştır.

Kanun kapsamında alım yöntemi olan Doğrudan Temin yolu ile yapılan alımlara göre, 2003 yılı içerisinde yapılan alımlar 365.495 adet olup alım tutarları toplamı 981 trilyon TL. olarak gerçekleşmiştir. Doğrudan Temin yöntemiyle yapılan alımların toplam tutarı; Kanun kapsamında yapılan tüm alımların % 18'ini oluşturmuştur.

Tüm ihale türlerinde, ihalelerin adet ve tutar bazında birinci sırada; Açık İhale Usulüne göre (27.977 adet ve % 79 – 3.78 katrilyon ve % 82 oranında) yapıldığı, ikinci sırada tutar bazında; Pazarlık İhale Usulünde gerçekleştiği (7.448 adet ve % 21 oranında – 768 trilyon ve % 17 oranında) görülmüştür.

Gerçekleşen ihalelerin finansmanın bütçelere dağılımına göre, İhalelerin adet ve tutar bazında sınıflandırılması yapıldığında ilk sırada Finansman Kaynağının genel bütçeli İdarelerin (16.557 adet ve % 47 oranında – 1.45 katrilyon TL. ve % 31 oranında), ikinci sırada ise Finansman Kaynağının katma bütçeli İdarelerin olduğu (8.920 adet ve % 25 oranında – 1.34 katrilyon TL. ve % 29 oranında) olduğu görülmektedir.

İhalelerin yüklenici türlerine göre gruplandırılmasına göre, Yüklenicilerin adet ve tutar bazında Limited Şirketlerin (17.778 adet ve % 50 oranında ve 2.24 katrilyon ve % 49 oranında) ilk sırada olduğu görülmektedir.

İkinci sırada ise adet bazında Gerçek Kişilerin (9.714 adet ve % 27 oranında) tutar bazında ise (466 trilyon TL ve % 10 oranında) üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Anonim Şirketler adet bazında üçüncü sırada yer almalarına rağmen (5.348 adet ve % 15 oranında), tutar bazında ise ikinci sırada yer aldığı (1.4 katrilyon ve % 30 oranında) tespit edilmiştir.

İhalelerin ortak girişim yüklenicisi adedi 292 olup bu ihalelerin toplam tutarı 154 trilyon TL.dir.

2003 yılı içersinde ihale usulüne göre yapılan 35.587 adet ihalenin 236 adedi yabancı yüklenicilere ait olup bu ihalelerin toplam tutarı 190 trilyon TL. dir. Bu rakamın toplam ihalelerdeki payı tutar bazında % 4 dür.

Gerçekleşen İhalelerin bölgelere dağılımına göre, adet ve tutar bazında en çok ihalenin İç Anadolu Bölgesinde yapıldığı (9.124 adet ve % 25 oranında – 1.64 katrilyon TL ve % 35 oranında) görülmüştür.

İç Anadolu Bölgesini adet ve tutar bazında ikinci sırada Marmara Bölgesinin (8.523 adet ve % 24 oranında – 1.18 katrilyon TL. ve %26 oranında) takip ettiği, üçüncü sırada adet olarak Ege Bölgesinin tutar olarak ise Doğu Anadolu Bölgesinin yer aldığı görülmüştür.

Adet ve tutar bazında en az ihale Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmiştir.

2.2 2003 Yılında Yerel Yönetimlerin Yaptığı İhaleler

Bu dönemde Yerel Yönetimlerin yaptığı ihaleler, adet ve bedelleri esas alındığında ihale türlerine göre dağılımı şöyledir:

Tablo 2. İhale Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Yaptığı İhaleler

İdarenin Adı	Mal Alım İhale		Hizmet Alım İhale		Yapım İş İhale		Danışmanlık Hiz.		TOPLAM	
	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL
Yerel Yönetimler	1475	248.763	473	147.470	751	188.961	1	17	2700	585.211
Tüm İdareler için Toplam	23.749	2.540.678	7.329	1.782.184	4.382	897.289	82	12.884	35.587	4.619.272

2003 yılında, toplam 35.587 adet ihalenin 2700 adedinin Yerel Yönetimlerce yapıldığını; sözleşme bedelleri tutarı açısından ise, tüm idareler bazındaki toplam 4.619.272 milyar TL. tutarının, 585.211 milyar TL'sinin Yerel Yönetimlerce yapıldığı görülmektedir; sözleşme bedelleri esas alındığında Yerel Yönetimlerin (diğer idarelere kıyasla) üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Yerel Yönetimlerce yapılan ihaleler tutar bazında değerlendirildiğinde; Mal Alımlarının birinci sırada (248.763 milyar TL.), Hizmet Alımlarının ikinci sırada (147.470 Milyar TL.), Yapım İşlerinin üçüncü sırada (188.961 Milyar TL.) ve Danışmanlık Hizmetlerinin ise son sırada (17 Milyar TL) yer aldığı görülmektedir.

3. 2004 Yılı İhaleleri

3.1. Genel Durum

Kamu İhale Kurumuna (KİK) gönderilen İhale İstatistik Bilgileri baz alınarak yapılan değerlendirmeye göre 01/01/2004 – 30/09/2004 tarihleri arasındaki 9 aylık dönemde idarelerin gerçekleştirdiği ihaleler, sözleşmelerin kapsamı ve ihale şekline göre şöyle olmuştur.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında Kamu İhale Bültenleri içerisinde 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren 9 aylık dönem içerisinde ihalesi ve sözleşmesi yapılan İhaleler, Usullerine Göre Yapılan Alımlar ve Doğrudan Temin Yoluyla Yapılan Alımlar olarak iki grupta sınıflandırılmıştır. İhale Türleri ve Doğrudan temin yoluyla yapılan alımların toplam tutarı 9,3 katrilyon TL. dir. Bu tutarın dağılımı, İhale Usullerine göre Yapılan Alımlar için 8 katrilyon (% 86 oranında) TL ve

Doğrudan Temin Yoluyla Yapılan Alımlar için 1,3 katrilyon TL. (%14 oranında) olarak gerçekleşmiştir. Her iki grupta da adet ve tutar bazında olmak üzere; mal alımlarının birinci (% 85) , hizmet alımlarının ikinci (% 84), yapım işlerinin de üçüncü (% 66) sırada gerçekleştiği görülmektedir.

Bu dönemde incelemesi yapılan 42.920 adet ihalenin toplam sözleşme bedeli 7,987 trilyon TL. olarak gerçekleşmiştir. **İhaleler türlerine göre;** Mal Alımı, Hizmet Alımı, Yapım İş, Danışmanlık Hizmet Alımı olarak sınıflandırılmıştır. Bu 9 aylık dönemdeki tüm ihalelerin;

- [28.291 adedi (% 66) – 3.834 trilyon TL. (% 48) mal alımı
- [10.928 adedi (% 25) – 1.782 trilyon TL. (% 22) hizmet alımı
- [3.668 adedi (% 9) – 2.366 trilyon TL. (% 30) yapım işi
- [33 adedi (% 0.1) – 5.311 milyar TL. (% 0.1) danışmanlık hizmet alımı olduğu tespit edilmiştir.

İhaleler usulüne göre; Açık İhale, Belli İstekler Arasında ve Pazarlık Usulüne göre sınıflandırılmıştır. Tüm ihale türlerinde, ihalelerin adet ve tutar bazında birinci sırada;

Açık İhale Usulüne göre (35.572 adet ve % 83 – 7 katrilyon ve % 87 oranında) yapıldığı,

ikinci sırada tutar bazında; Pazarlık İhale Usulünde gerçekleştiği (7.296 adet ve % 17 oranında – 871 trilyon ve % 11 oranında) görülmüştür.

Gerçekleşen ihalelerin finansmanın kaynağı göz önünde bulundurulduğunda, adet ve tutar bazında sınıflandırmaya göre, ilk sırada Genel Bütçeli İdarelerin (14.524 adet ve % 34 oranında) olduğu görülürken, ikinci sırada ise Finansman Kaynağının Diğer Bütçeli İdarelerin olduğu (11.358 adet ve % 26 oranında) görülmektedir. Tutar bazında incelendiğinde ise Diğer Bütçeli İdareler (3.082 trilyon TL ve % 39 oranında) ile ilk sırada, ikinci sırada Katma Bütçeli İdareler (1.817 trilyon TL ve % 23 oranında) yer almaktadır.

İhalelerin yüklenici türleri göz önünde bulundurulduğunda, adet ve tutar bazında Limited şirketlerin (22.051 adet ve % 51 oranında ve 3.8 katrilyon ve % 48 oranında) ilk sırada olduğu görülmektedir.

Gerçek Kişilerin adet bazında ikinci sırada; (11.025 adet % 26 oranında) tutar bazında ise (610 trilyon ve % 8 oranında) üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Anonim Şirketler adet bazında üçüncü sırada yer almalarına rağmen (6.884 adet ve % 16 oranında), tutar bazında ise ikinci sırada yer aldığı (2.644 trilyon ve % 33 oranında) tespit edilmiştir.

İhalelerin ortak girişim yüklenicisi adedi 368 olup bu ihalelerin toplam tutarı 270 trilyon TL. dir.

2004 yılı 9 aylık dönemde ihale usulüne göre yapılan 42.920 adet ihalenin 108 adeti yabancı yüklenicilere ait olup bu ihalelerin toplam tutarı 250 trilyon TL. dir. Bu rakamın toplam ihalelerdeki payı tutar bazında % 3 dür.

Gerçekleşen İhalelerin bölgelere dağılımına göre, adet ve tutar bazında en çok ihalenin Marmara bölgesinde (10.549 adet ve % 25 oranında), ikinci sırada İç Anadolu bölgesinde (9.606 adet % 22 oranında) ve üçüncü sırada Karadeniz bölgesinde (6.716 adet ve % 16 oranında) yapıldığı görülmüştür.

İhaleler tutar bazında incelendiğinde, ilk sırada İç Anadolu Bölgesinin (2.252 trilyon TL ve % 28 oranında), ikinci sırada Marmara bölgesinin (2.123 trilyon TL ve % 27 oranında) ve üçüncü sırada Ege Bölgesinin (1.330 trilyon ve % 17 oranında) yer aldığı görülmüştür.

Adet ve tutar bazında en az ihale Güneydoğu Anadolu Bölgesinde gerçekleşmiştir.

3.2 2004 Yılı – 9 Aylık Dönemdeki Yerel Yönetimlerin Yaptığı İhale İlanları

3.2.1. İhalelerin Sınıflandırılması

Dokuz aylık bu dönemdeki ihale ilanları bazındaki değerlendirmeye göre; kamu kaynaklarıyla karşılanan mal ve hizmet alımlarıyla yapım işleri ve danışmanlık hizmet alımlarına ilişkin toplam ihale ilanı sayısı 27078 adettir. Yerel Yönetimler açısından toplam ihale adeti 3867 olup, genel toplam içindeki oranı % 14'tür. Yerel Yönetimlerin mal (2045 adet), hizmet (933 adet) alımı ve yapım işlerine (873 adet) ilişkin ihale ilanlarının tamamına yakın bölümü açık ihale usulüne göre yapılmıştır.

Ürün kodları baz alındığında, söz konusu dönem içerisinde Yerel Yönetimlerin yaptığı ihale ilanları toplamı şöyle gerçekleşmiştir:

Tablo 3. Yerel Yönetimlerin İhale İlanlarının Ürün Kodlarına göre sınıflandırılması:

ÜRÜN KODLARI	TOPLAM	%
İnşaat	829	21 %
Petrol Ürünleri	459	12 %
Diğer Çeşitli Hizmetler	176	5 %
Makine, Cihazlar	159	4 %
Gıda	137	4 %
Motorlu Taşıtlar ve parçaları	111	3 %
Kanalizasyon ve çöp, sağlık koruma ve çevre hizmetleri	92	2 %
Bakım, Onarım ve Montaj Hizmetleri	90	2 %
Madencilik	90	2%
Mamul ürün ve malzemeler	87	2 %
Tarım, ormancılık hizmetleri	68	2 %
Karayolu Ulaşım hizmetleri	52	1 %
Madeni Yakıtlar	52	1 %
Giyim	40	1 %
Ham Petrol, doğalgaz, yağ ve ilgili ürünler	40	1 %
Kimyasallar	37	1 %

Elektrik makineleri	36	1 %
Toplanmış ve arıtılmış su ve su dağıtımı	34	1 %
Kamusal hizmet ve tesisler	33	1 %
Enerji hizmetleri	32	1 %
Bilgisayar hizmetleri	31	1 %
Sağlık	30	1 %
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	27	1 %
Tekstil malzemeleri	26	1 %
Ofis makineleri	25	1 %
Bahçivanlık, avcılık ürünleri	22	1 %
Katı kimyasal ürünler	22	1 %
Kültür ve spor amaçlı hizmetler	22	1 %
Makine ve eşya kiralama hizmetleri	20	1 %
Danışmanlık hizmetleri	18	0 %
Otel ve lokantacılık hizmetleri	16	0 %
Ana metaller	15	0 %
Eğitim hizmetleri	13	0 %
Matbaacılık hizmetleri	13	0 %
Ahşap ürünler	11	0 %
Sigorta ve finans hizmetleri	11	0 %
Suyolu taşımacılık hizmetleri	10	0 %
Elektrik, Gaz, vb. Enerjiler	9	0 %
Mobilya ürünleri	9	0 %

Nakliye ekipmanı	9	0 %
Matbaacılık malzemeleri	8	0 %
Güvenlik hizmetleri	7	0 %
İletişim ürünleri	5	0 %
Metal cevherleri	4	0 %
Orman ürünleri	4	0 %
AR-GE	3	0 %
Diğer ulaşım hizmetleri	3	0 %
Kağıt sanayi	3	0 %
Metalik olmayan ürünler	2	0 %
Deniz ürünleri	1	0 %
Deri ürünleri	1	0 %
Geri kazanılmış ikincil hammaddeler	1	0 %
Diğer Çeşitli Hizmet ve Ürünler	811	21 %
9 AYLIK TOPLAM İLAN ADETLERİ	3.867	100 %

Tabloda da görüldüğü gibi, Yerel Yönetimler ihale ilanlarında birinci sırayı Yapım İşleri (% 21) almakta, ikinci sırada Petrol Ürünleri (% 12) gelmekte bunu Makine Ekipman ve Cihazlar takip etmektedir (% 4). Diğer taraftan, Kanalizasyon ve Çöp, Sağlık Koruma ve Çevre hizmetleri, ihale ilanlarının % 3'nü, Bakım, Onarım ve Montaj Hizmetleri ise % 2'sini oluşturmaktadır.

3.2.2 2004 Yılı – 9 Aylık Dönemdeki Yerel Yönetimlerce Yapılan İhaleler

Bu dönemde Yerel Yönetimlerin yaptığı ihaleler; adet ve bedelleri esas alındığında ihale türlerine göre tüm kurumlar içindeki genel toplam içerisindeki dağılımı şöyledir:

Tablo 4. Türlerine Göre Yerel Yönetimlerin Yaptığı İhaleler

İdarenin Adı	Mal Alım İhale		Hizmet Alım İhale		Yapım İşi İhale		Danışmanlık Hiz.		TOPLAM	
	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL	Adet	Milyar TL
Yerel Yönetimler	2.542	528.388	1.369	498.873	940	307.390	5	1.516	4.856	1.336.167
Tüm İdareler için Toplam	28.291	3.833.760	10.928	1.782.184	3.668	2.365.869	33	5.312	42.920	7.987.125

2004 yılındaki 9 aylık dönem içinde, toplam 42.920 adet ihalenin 4.856 adedinin Yerel Yönetimlerce yapıldığını; sözleşme bedelleri tutarı açısından ise, tüm idareler bazındaki toplam 7.987 trilyon TL. tutarının, 1.336 trilyon TL'sinin Yerel Yönetimlerce yapıldığı görülmektedir; sözleşme bedelleri esas alındığında Yerel Yönetimlerin (diğer idarelere kıyasla) ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Yerel Yönetimlerce yapılan ihaleler tutar bazında değerlendirildiğinde; Mal Alımlarının birinci sırada (528.388 milyar TL.), Hizmet Alımlarının ikinci sırada (498.873 milyar TL.), Yapım İşlerinin üçüncü sırada (307.390 milyar TL.) ve Danışmanlık Hizmetlerinin ise son sırada (1.5 milyar TL) yer aldığı görülmektedir.

